

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА – БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано Комисију:

Комисију је именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници од 21. јуна 2018. године.

2. Састав Комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

Ментор: др Душан Иванић, професор емеритус, уже научна област Српска књижевност, 2015, Филолошки факултет Универзитета у Београду

1. др Славко Петаковић, ванредни професор, уже научна област Српска књижевност, 13. 10. 2015, Филолошки факултет Универзитета у Београду (председник Комисије)
2. др Светлана Шеатовић, виши научни сарадник, уже научна област Српска књижевност, 26. 2. 2015, Институт за књижевност и уметност у Београду
3. др Душица Тодоровић, ванредни професор, уже научна област Италијанска књижевност, 11. 3. 2014, Филолошки факултет Универзитета у Београду

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Персида, Сава, Лазаревић
Датум и место рођења	25. 5. 1965, Београд
Наслов магистарског рада	<i>Франческо Дал'Онгарио и српска народна поезија</i>
Датум и место одбране мастер рада	27. 2. 1997, Филолошки факултет у Београду
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Српска књижевност

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Тршћански културни круг и Јужни Словени

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ и VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација мр Персиде Лазаревић обухвата 455 компјутерски штампаних страница, а подељена је на следећа поглавља: Увод (стр. 1–7); 1. О појму „тршћански културни круг“ (8–12); 2. Тршћански (и млетачки) залив крајем XVIII и почетком XIX века. Тршћанска интелигенција (13–21); 3. Србија као крвава сцена (22–26); 4. Скровита места (27–31); 5. Рисорђименто и италијански патриоти (32–50); 6. Тачка укрштања Доситејевог и Томазеовог круга (51–79); 7. На народну: књижевно вишегласје (80–245); 8. Итало-илирска историјска антиномија (246–378); 9. Одједи тршћанске књижевне републике (379–411); 10. Закључак (412–416); Извори и литература (417–455). Списак литературе садржи 561 библиографских јединица.

У Уводу је истакнуто да су италијанско-јужнословенске културне односе у XIX веку до сада далеко више истраживали проучаваоци са ове стране Јадрана него у Италији. Представљени су и прегледно изложени резултати досадашњих научних сазнања (А. Кронија, Н. Стипчевић, М. Зорић, Ј. Пирјевац, М. Дрндарски и др.) у вези са облашћу која је предмет проучавања. Назначена је демаркација између одредница „тршћански круг“ и „тршћански културни круг“ уз напомену да се прва односи на групу културних радника окупљених око Доситеја Обрадовића у Трсту крајем XVIII и почетком XIX века, док друга обухвата појаву италијанских културних радника груписаних око Ђузепеа Мацинија и Николе Томазеа. Указано је да активности тршћанског културног круга нису биле ограничене само на Трст, већ су одјека имале и у Венецији, нарочито у револуционарном периоду 1848–1849. године. Наглашено је да ће бити проучено „укрштање“ деловања „тршћанског круга“ и „тршћанског културног круга“, на шта су нарочито утицале појаве Доситеја Обрадовића и Вука Караџића. Затим је истакнуто да свестрано проучавање деловања „тршћанског културног круга“ у оквиру осветљавања италијанско-јужнословенских односа захтева широко разматрање културно-историјског контекста, тј. друштвених, политичких, књижевних и других појава које су обележиле прилике у тршћанском и млетачком заливу, као и на просторима насељеним јужнословенским народима. Наглашена је важност проучавања употребе појма „илирски“ који одликује изузетна флексибилност, огледајући се у његовој полисемантичности, условљеној историјским, културним и политичким контекстом. На крају је истакнуто да ће теза употпунити слику о италијанско-јужнословенским и српским односима, што ће допринети познавању утицаја српске културе у Италији и утицају италијанских интелектуалаца и патриота у покушају формирања државне заједнице Јужних Словена.

1. Поглавље *О појму „тршћански културни круг“*: У овом поглављу развијена је дистинкција између „тршћанског круга“ или „тршћанске песничке школе“ (М. Павић) и „тршћанског културног круга“ уз контрастивно истицање разлике у њиховом односу према италијанског културној средини. Показује се да је група српских интелектуалаца окупљена око Доситеја Обрадовића деловала без дубљих веза са италијанском средином будући да је била снажно оријентисана ка културним и политичким токовима у Србији. Насупрот њима, „тршћански културни круг“, окупљајући прегаоце из Италије и јужнословенских земаља, активно је у Трсту, потом у Венецији, активно утичући на опште друштвене токове спроводио свој чврсто заснован културно-политички програм. Указано

је да су специфичну идејну платформу „тршћанског културног круга“ засновали Ђ. Мацини на политичком пољу и Н. Томазео на културном пољу, привлачећи својим радом многобројне сараднике и следбенике (А. Сома, К. Перкото, Л. Валерио, Ф. Дал’Онгари, П. Валуси и др.). Њихова активност била је вишеструко повезана са струјањима у српској култури с краја XVIII и током XIX века, изазивајући специфичну међукултурну повратну спрегу, чија је појава у научној литератури до сада умногоме недовољно уочена.

2. Поглавље *Тршћански (и млетачки) залив крајем XVIII и почетком XIX века. Тршћанска интелигенција*: У оквиру овог поглавља представљен је привредни и културни успон Трста, праћен сусретом различитих културних традиција. На основу архивске грађе, историјских и књижевноисторијских извора реконструисан је социо-културни амбијент у коме је формиран и деловао „тршћански културни круг“. Анализирана је специфичност термина „илирски“ који је протумачен као „над-концепт“, обележен конотативном флексибилношћу, условљеном променљивошћу историјског и друштвено-политичког контекста у коме се појављује. Документовано је показано да су Срби неретко називани „илирском нацијом“, чија културна баштина је била поетичко-стилски и идејни ослонац уметничког стваралаштва припадника „тршћанског културног круга“, међу којима је најмаркантнији опус Н. Томазеа, Ф. Дал’Онгари и њихових следбеника (К. Перкото, Л. Фикерт и др.). Истакнут је и утицај италијанске (тршћанске) средине на стваралаштво песничке школе окупљене око Д. Обрадовића, који се огледао највише на формално-стилском плану.

3. Поглавље *Србија као крвава сцена*: У овом поглављу представљен је друштвено-политички миље (пред)устаничке Србије који је условио продубљивање вишеструких италијанско-српских веза. На основу одељака из чланака у италијанским новинама документовано је приказано како се италијанска средина упознавала са стањем у Србији. Аргументовано је потврђено да су те вести будиле велико интересовање будући да је у Италији сазревао борбени дух против Аустрије. Могућност ослобођења од Аустрије зависила је од активирања широког фронта, у чему је стратешки важно било подстицање противаустријског деловања јужнословенских народа. Истакнуте су релације тршћанског културног круга са устаничким покретом у Србији, које су допринеле заснивању концепције уједињења Јужних Словена.

4. Поглавље *Скровита места*: У овом сегменту рада разматрани су одједи француске револуције и појава националног буђења у Италији. Указано је да су друштвена струјања имала мултикултурална обележја. Пажња је посвећена покретању часописа „La Favilla“ и других гласила са мрежом сарадника – ерудита који су давали нарочит тон друштвеном животу. Посебно је истакнута важност часописа „La Favilla“, чије уредништво и сарадници су било окупљени око идеја Мацинија и Томазеа, налазећи упориште у „рисорђименталној политици и филозофији Италије прве половине XIX века“, за које је однос са Јужним Словенима било „од фундаменталног значаја“.

5. Поглавље *Рисорђименто и италијански патриоти*: У овом одељку разматрани су културно-политички аспекти Рисорђимента, периода обележеног идеолошким и политичким борбама које су се снажно рефлектовале на књижевност. Унутар овог комплекса, проучена је генеза културно-политичке платформе (нарочито Ђ. Мацинија) за успостављање особене словенске заједнице, „Јужне Славије“, чије језгро је требало да буде Србија. Јужној Славији била је намењена важна улога у геостратешким односима Италије са Словенима, Аустријом и Русијом. Нарочито је стога разматрано интересовање италијанских ерудита за српску културну традицију која је, према њиховом

схватању, верно одражавала националне ослободилачке тежње будућег „словенског Пијемонта“. Свестрана сарадња интелектуалаца и уметника са италијанских и јужнословенских простора у периоду Рисорђимента имала је обележја конспиративности, и тај сегмент је кандидаткиња истраживала у светлу архивске грађе и других библиографских извора, доносећи нова сазнања, драгоцену за књижевну, културну и општу историју.

6. Поглавље *Тачка укрштања Доситејевог и Томазеовог круга*: Проучавајући деловање „тршћанског круга“ Д. Обрадовића и „тршћанског културног круга“ кандидаткиња је осветлила њихово посредно укрштање представљајући ток полемике између Н. Томазеа и Б. Петрановића у вези са Доситејевим делом и идејама. Анализом документарне подлоге – богате преписке и новинских чланака у којима су учесници расправе размењивали своје ставове – показана је суштинска условљеност полемике специфичним културно-политичким оријентацијама Томазеа и Петрановића. Потврђено је да су се опречне концепције Томазеа, који се залагао за далматинску културно-политичку аутономију, и Петрановића, који је подржавао аустријску окупацију Далмације, рефлектовале приликом њихове расправе о Доситејевој критици свештеника унијата, изнетој у *Животу и прикљученијима*. Кандидаткиња је показала да су, расправљајући о Доситејевом гледишту на верске прилике, Томазео и Петрановић имали у виду међуконфесионалне односе на простору Далмације, чија је стратешка важност била ванредна за односе између Италије и Јужне Славије. Сагледавањем вишеструких аспеката полемике кандидаткиња је закључила да је Томазеова оштра критика Доситејеве верске нетолеранције устину плод нецеловитог познавања опуса српског писца и резултат политичке (ре)контекстуализације његових идеја.

7. Поглавље *На народну: књижевно вишегласје*: У поглављу је најпре успостављена културно-историјска скица прилика у којима се посредством часописа „La Favilla“ италијанска средина упознавала са културном баштином јужнословенских народа. Представљен је рад Томазеа и његових сарадника на објављивању српских народних песама из Вукових збирки, одломака из Доситејевих дела; појављивање чланака („Студије о Словенима“) историјске, етнографске, књижевноисторијске и друге тематике везане са јужнословенске народе, као и продирање тзв. „морлачке тематике“ у стваралаштво италијанских књижевника. У потпоглављу 7. 1 *Истрани, Далматинци, Бокељи, Срби, једном речју Морлаци* пажња је посвећена разматрању појма „Морлак“, чије значење је флуидно и најчешће се успоставља у склопу културолошке опозиције западноевропски:други, односећи се каткад и на Србе. Сажето су представљена главна чворишта научне литературе посвећене појму „Морлака“ и њиховог идентитета, а затим је у широком захвату представљено интересовање Ф. Дал’Онгара и других италијанских књижевника за „морлачке теме“. Анализом појединих дела показан је утицај словенских легенди и фолклорне баштине на италијанске ствараоце у чијим делима је нашао одјек амбивалентни – од потцењивања и неповерења до наклоности и поштовања – однос према словенским народима. Представљена је променљива траса, од критике до вредновања, рецепције Дал’Онгарових дела „морлачке тематике“ у Италији, чија осцилација је условљена (не)познавањем социо-културног и историјског миљеа из кога је изворно црпена тематика. Наредно потпоглавље 7. 2 *Окалемити италијанску поезију лирском душом Словена* се функционално надовезује на претходно. Приказана је сарадња дубровачких ерудита М. Пуцића и И. А. Казначића са уредништвом часописа „La Favilla“ и размотрени су њихови прилози посвећени јужнословенској фолклорној баштини.

Представљен је преводилачки рад Ј. Ћудине (на италијански је пренео неколико српских народних песама и Његошев *Горски вијенац*), Ф. Пелегринија и Ф. Дал'Онгара (препевали су неколико песама из прве Вукове збирке народних песама), као и њихово оригинално стваралаштво инспирисано српском усменом традицијом. Пажња је посвећена новинским чланцима у којима је Дал'Онгара, надахнут Хердеровим идејама, испољавао уверење да је усмено песништво аутентични одраз народног духа, супротно извештачености тзв. уметничке поезије. Показано је да је Дал'Онгара примере изворности народног духа налазио најчешће у српским народним песмама, истичући у њима лик Марка Краљевића, који је, према његовом уверењу, отелотворење колективног херојског идеала. У потпоглављу 7. 3 *У знаку Марка Краљевића* подробно је разматран богати књижевни опус Ф. Дал'Онгара, заснован на особеној стилизацији лика Марка Краљевића, чији модел је преузет из јужнословенског – најпре из српског – усменокњижевног корпуса. Темелном анализом Дал'Онгарових дела одбачене су погрешне претпоставке, нпр. Љ. Дурковића-Јакшића и Р. Барбјера, о оквирима опуса италијанског песника и његовом превођењу на стране језике. На основу Дал'Онгарове преписке са Н. Томазеом и другим коресподентима реконструисана је хронологија настанка и извођења појединих Дал'Онгарових драма (*Марко Краљевић*, *Српски Херкул* и др.). Компаративним приступом проучен је мотивско-тематски утицај Томазових препева српских епских песама (*Илирске песме*) на концепцију Дал'Онгарових драма. Расветљавањем околности у којима су италијанске власти бојећи се реакције аустријских политичких кругова налагале цензурисање Дал'Онгарових дела, због чега је одредница из наслова „Српски Херкул“ мењана у „Словенски“, приказан је шири друштвени оквир у коме су се одвијале активности „тршћанског културног круга“. Приказано је потом како су Томазова и Дал'Онгарова дела била темел за изградњу поетског лика Марка Краљевића у делу К. Перкото (*Васкрс Марка Краљевића*). Протумачен је поступак особене реконтекстуализације митопоетског обрасца лика М. Краљевића, наслеђеног из српске фолклорне баштине. Истакнуто је да је специфичном транспозицијом лик М. Краљевића постао симбол антиаустријског отпора и спона италијанско-словенских тежњи за националним ослобођењем половином XIX века. Настојање Н. Томазеа да што више културних посленика заинтересује за културну традицију Јужних Словена представљено је у потпоглављу 7. 4 *Германске везе*. Нарочито је приказано деловање Х. Штиглица – његова сарадња са Томазеом и П. Валусијем и одјек појединих његових дела (путопис о Црној Гори и други прилози етнографског карактера) међу италијанским читаоцима. Осветљавајући отпор германизацији североистока Италије кроз дејство тајних друштва кандидаткиња се у потпоглављу 7. 5 *О млетачким добровољцима* највише усредредила на приказивање стваралаштва Ф. Сејсмита Доде, чији основ су умногомо чиниле „морлачке легенде“. Осим тога, представила је у широком захвату политичко-историјске прилике које су условиле да се активност „тршћанског културног круга“ пренесе у Венецију, која је половином XIX столећа постала центар противаустријског деловања, али и „мост“ ка јужнословенским просторима. Томе је посвећено и потпоглавље 7. 6 *О итало-српским конспирацијама*, у коме је на темелу проучавања преписке међу носиоцима ослободилачких покрета у Италији и јужнословенским земљама откривен значај културне делатности у склопу војно-политичке борбе против аустријске власти. Разматране су разлике у културно-политичким концепцијама (Ф. Дал'Онгара, М. Пуцића, Н. Томазеа, П. Валусија и др.) односа између Италије и јужнословенских земаља.

8. Поглавље *Итало-илирска антиномија* (са потпоглављима: 8. 1 *Теза. Трићанска деценија*; 8. 2 *Млетачко двогодиште (1848/1849). Итало-илирско приморје као компромис*, 8. 3 *Етнографска пауза*; 8. 4 *Премиса: о економској обнови Истре*; 8. 5 *Двогодиште 1859/1860*; 8. 6 *Антитеза (1861–1864)*; 8. 7 *Синтеза (1867–1889)*): Поглавље је највећим делом посвећено представљању и анализи развоја културно-политичких ставова и идеја публицисте и политичара П. Валусија. Разматрајући дијалектичку динамику Валусијевих политичких ставова кандидаткиња је њихов развој систематизовала у три фазе. Прва обухвата период (1838–1860), када се Валуси залагао за формирање Дунавске конфедерације словенских народа која би проширила и ојачала антиаустријски фронт у Европи. Друга етапа (1861–1864) обележена је Валусијевом стратешко-политичким деловањем приликом суочавања са могућношћу супротстављања интереса Италије и јужнословенских народа, чије културно-политичко продирање ка италијанској територији би било интензивирано након формирања Јужне Слaviје. Трећи период (1867–1889) донео је „синтезу“ Валусијевих политичких погледа и залагање за успостављање равнотеже у италијанско-словенским односима. Деловање Валусија представљено је систематично, уз прегледно праћење његових напора да се италијански културни простор што боље упозна са историјском, политичком и културном традицијом јужнословенских народа. На основу осветљавања до сада необјављене преписке Валусија и Томазеа и акрибичног тумачења садржаја њихових чланака штампаних у часопису „L’Osservatore Triestino“ подробно је размотрено формирање политичко-идејне платформе заснивања италијанско-словенских односа. Представљено је и Валусијево опсежно деловање на пољу културе (залагање за отварање славистичке катедре на универзитету у Италији, превођење народних песама из Вукових збирки, приказивање и оцењивање других превода српске фолклорне баштине, упознавање италијанских читалаца са опусом Његоша, стварање оригиналних књижевних дела са „морлачком тематиком“ и др.), које је било потпора његовој политичкој визији. Тумачећи генезу Валусијевих политичких гледишта кандидаткиња је нагласила да је у њиховој основи испрва значајно било залагање за очување аутономије Далмације која би у геостратешким односима имала улогу специфичног посредника између Италије и Јужне Слaviје. Осим тога, истакла је Валусијеву тежњу да се оснаживањем италијанско-јужнословенских веза спречи продирање руског утицаја на балкански простор. У склопу тих разматрања осветљени су Валусијеви контакти са заступницима српских и хрватских интереса (патријарх Рајачић, С. Милетић, М. Пуцић, Ј. Јелачић и др.) и културно-интелектуалним круговима других јужнословенских народа, чије концепције будућих односа унутар јужнословенске заједнице су се умногоме разликовале. Напоредо са овим представљено је политичко ангажовање Н. Томазеа који се у основи саглашавао са становиштем Валусија. Унутар Валусијеве политичке концепције нарочито важно је било решавање проблема разграничења на источном ободу Италије. У склопу расплитања тог проблема предлагао је економско развијање Истре уз интензивирање културно-политичке делатности како би се спровела асимилација јужнословенског живља на том простору. Такво опредељење водило је, показује кандидаткиња, одустајању од идеје о „средњој земљи“ (аутономној Далмацији) између Италије и Слaviје, што је суштински означило и напуштање „рисорђименталних идеја“ о италијанско-јужнословенским политичким односима.

9. Поглавље *Одјеци трићанске књижевне републике*: У овом поглављу представљена је посредничка улога јужнословенске, најпре српске, културне традиције у повезивању италијанског и јужнословенског простора у добу обележеном

романтичарским културно-политичким концепцијама. Свестрано је размотрена појава књижевника Л. Фикерта, идејног следбеника Мацинија и Валусија, чија поетска дела су утемељена на одређеним политичким становиштима. Показано је да се Фикерт, поетски евоцирајући уједињења јужнословенских народа ван руског утицаја, ближио политичким идејама родоначелника „тршћанског културног круга“. Изузетну важност у својој културно-политичкој оријентацији, истакла је кандидаткиња, Фикерт је придавао Србији, која је за њега „синоним за Славију“, и њеној духовној баштини. У разноврсном Фикеровом опусу, сачињеном од приповедака, романа, драма, опера, уочено је мотивско-тематско и поетичко-стилско ослањање на српску народну и италијанску књижевну традицију. Анализирано је помно како се утицај српске народне књижевности на поетичко-стилском плану (обликовање ликова, формулативност, топка, модели стилизације епског песништва и др.) рефлектовао у делима овог италијанског писца. Указано је потом и на специфичан стилско-идејни континуитет унутар италијанске књижевности, који се огледа у ослањању Фикертове стилизације поетског лика Марка Краљевића на обликотворне поступке Томазеа и Дал’Онгара. Разматрања о Фикеровом делу, нагласила је кандидаткиња, важно је нарочито стога што не постоји ни једна целовита студија посвећена његовој појави. Уз осветљавање етнографских, књижевноисторијских, повесних и других прилога А. де Горакуија, на крају поглавља је изведен сводни закључак о томе да је интересовање за јужнословенску културно-историјску баштину током XIX века било део „политичке идеологије“ Италије која је међу јужнословенским народима тражила поузданог савезника у противаустријској борби.

10. У Закључку је кандидаткиња резимирала резултате свога истраживања.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Персиде Лазаревић је савесно урађен рад, писан на основу доброг познавања релевантне литературе и са способношћу за њену критичку процену. Кандидаткиња је испољила способност да уз ослањање на методолошки плуралитет у проучавању, у широј перспективи (социо-културној, књижевнотеоријској и књижевноисторијској) на основу истраживања деловања „тршћанског културног круга“ сагледа специфичност и сложеност италијанско-јужнословенских културно-политичких веза током XIX века. Њен рад је допринос науци о српској и италијанској књижевности и култури на више начина:

- (1) Заснивајући своја истраживања на акрибичном проучавању богате грађе (архивски извори, књижевна дела, књижевноисторијски прилози, политички чланци, новински написи, преписка и др.) Персида Лазаревић је свестрано представила деловање „тршћанског културног круга“, разматрајући га у ширем културном, историјском и књижевном контексту. Усредсређивањем истраживања на рецепцију јужнословенске књижевне традиције у Италији, у светлу опште (предромантичарске и индивидуалне поетике стваралаца – припадника „тршћанског културног круга“, дала је вредан допринос изучавању италијанско-јужнословенских културних веза. Аналитичким увидом у опус најмаркантнијих представника овог круга (Н. Томазео, Ф. Дал’Онгара, П. Валуси, А. Сома, К. Перкото, Л. Фикерт и др.) проучила је трасе усвајања поетичко-стилских елемената (теме, мотиви, формулативност, обликовање ликова епских јунака итд.) књижевне, пре свега усмене, традиције јужнословенских народа у делима италијанских

аутора. Анализирала је детаљно уклапање елемената те књижевне традиције у особени културни модел, који је био у основи политичког програма и противаустријске оријентације „тршћанског културног круга“. Кандидаткиња је дошла до нарочито важних сазнања о поетичко-стилским одликама дела стваралаца (нпр. Л. Фикерт), о чијем опусу не постоји ни једна целовита научна студија. Такође, сагледавајући културно-политичке аспекте Рисорђимента, периода обележеног идеолошким и политичким борбама које су се снажно рефлектовале на књижевност, убедљиво је реконструисала генезу културно-политичке концепције „Јужне Славије“, којој су идеолошки покретачи „тршћанског културног круга“ наменили важну улогу у стратешким односима Италије са Словенима, Аустријом и Русијом. Тиме је, ослањајући се на плуралистички интердисциплинарни приступ, проширила и продубила досадашња сазнања о социо-културним, политичким и геостратешким приликама у Европи XIX века, са посебним нагласком на релације Италије и (пред)устаничке Србије. Истражујући делатност П. Валусија, једног од политички најактивнијих чланова „тршћанског културног круга“, на основу његове, до сада необјављене преписке са Николом Томазеом, и бројних чланака и списа, П. Лазаревић је поуздано протумачила суштински карактер сложених, каткад и противуречних идејних токова (интензивних нарочито у раздобљу 1859–1860, 1861–1864, 1867–1889) у вези са осмишљавањем националне и државне заједнице Јужних Словена.

- (2) У коначном исходу, кандидаткиња Персида Лазаревић је, уважавајући резултате досадашњих истраживања веза „тршћанског културног круга“ са Јужним Словенима, и узимајући у обзир већи корпус грађе него ранији проучаваоци, донела нова научна сазнања. Мапирала је мрежу припадника „тршћанског културног круга“, анализирала је и научно расветлила њихову делатност. На темељу модерног интердисциплинарног методолошког приступа дала је свеобухватну студију о италијанско-јужнословенским, посебно италијанско-српским, односима и начинила значајан помак у науци о књижевности. Тако заснована, прегледна и целовита, научна представа у докторској тези *Тршћански културни круг и Јужни Словени* пружа чврст ослонац за даља истраживања у области српске и италијанске књижевности, културе и историје.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. *Bonum commune: putovanja Ruđera Boškovića i Dositeja Obradovića*, у: *Słowianie w podróży*. Т. 1, *Język i kultura*, pod red. Reginy Wyżkiewicz-Maksimow i Jolanty Dziuby, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2016, 41-57.
2. *La tipografia veneziana di Demetrio e Pano Teodosio e il suo catalogo di libri illirici*, у: *Il libro. Editoria e pratiche di lettura nel Settecento*, a cura di Ludovica Braidia e Silvia Tatti, Roma: Edizioni di storia e letteratura, 2016, 173-185.
3. *У Доситејевом кругу. Доситеј Обрадовић и икотско просветитељство*, Београд: Задужбина Доситеј Обрадовић, 2015.

4. *The Historical Antonomy of Valussi's Thoughts on Southern Slavs*, у: *The Image(s) of South-Eastern and East-Central Europe throughout History (Annales Pilar/AIESEE Annual Conference 2013, Zagreb, Croatia, October 25th-26th)*, "Revue de l'Association internationale d'études du Sud-est européen", 40-44, 2010-2014, 145-162.
5. *Павле Соларић о метаморфози Морлака*, у: *Зборник Филозофског факултета. У спомен на Боривоја Маринковића*, уредили Никола Грдинић, Светлана Томин, Невена Варница, Нови Сад: Филозофски факултет, 2014, 170-183.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је резултате свог истраживања протумачила на релевантан и убедљив начин. Приказала их је прегледно и систематично, јасним и прецизним научним језиком.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром на то да је у питању опсежно и детаљно истраживање чији су резултати вредни за науку о српској књижевности, са задовољством препоручујемо Већу да овај рад прихвати као докторску дисертацију, а кандидаткињу Персиду Лазаревић позове на усмену одбрану пред овом комисијом.

У Београду,
29. 6. 2018.

Комисија:

др Славко Петаковић, ванредни професор

др Светлана Шеатовић, виши научни сарадник

др Душица Тодоровић, ванредни професор